

**KO'ZNING ORQA QISMIDAGI OG'IR DIABETIK LEZYONLARI
BO'LGAN BEMORLARNI DAVOLASHDA ZAMONAVIY
VITREORETINAL JARROHLIK TEXNOLOGIYALARI**

Raximov Yaxyobek G'ulomjon o'g'li
Oftalmologiya mutaxasisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada biz ko'zning orqa qismidagi og'ir diabetik lezyonlari bo'lgan bemorlarni davolashda zamonaviy vitreoretinal jarrohlik texnologiyalarini qo'llashning ahamiyatini o'rganamiz. Biz ushbu ilg'or usullar diabetik retinopatiyani davolashda, ko'rish qobiliyatini saqlab qolishda va ko'rish uchun xavfli asoratlarga duch kelgan odamlarning hayot sifatini yaxshilashda taqdim etadigan noyob afzalliklarini ko'rib chiqamiz.

Kalit so'zlar: diabetik lezyonlar, jarrohlik amaliyoti, vitreoretinal jarrohlar, shikastlanish, ko'rish qobiliyati, ko'z.

Zamonaviy vitreoretinal jarrohlik texnologiyalari tomonidan taqdim etilgan aniqlik, kengaytirilgan vizualizatsiya, terapevtik variantlar va minimal invaziv yondashuvlarni muhokama qilish orqali biz diabetik ko'z kasalligi kontekstida bemorlarni optimal parvarish qilish va davolash natijalarini ta'minlashda ushbu yangiliklarning muhim rolini ta'kidlashni maqsad qilganmiz. Ushbu ilg'or usullarning ko'zning orqa qismidagi og'ir diabetik lezyonlarni boshqarishga ta'sirini o'rganish orqali biz texnologiya oftalmik jarrohlik va butun dunyo bo'ylab bemorlar uchun ko'rishni parvarish qilish kelajagini qanday shakllantirishini chuqurroq tushunishimiz mumkin. Inson ko'zi murakkab va nozik organ bo'lib, u diabet kabi turli xil tizimli kasalliklardan sezilarli darajada ta'sirlanishi mumkin. Diabetik retinopatiya diabetning keng tarqalgan asorati bo'lib, davolanmasa, ko'rishning jiddiy yo'qolishiga olib keladi. Ko'zning orqa qismida diabetik lezyonlar paydo bo'lgan hollarda, zamonaviy vitreoretinal jarrohlik texnologiyalari ushbu kasalliklarni samarali boshqarish va davolashda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Ko'zning orqa qismidagi og'ir diabetik lezyonlari bo'lgan bemorlarni davolashda zamonaviy vitreoretinal jarrohlik texnologiyalaridan foydalanishning ahamiyatini oshirib bo'lmaydi. Ushbu ilg'or jarrohlik usullari oftalmologiya sohasini o'zgartirdi, murakkab setchatka sharoitlari uchun innovatsion echimlarni taklif qildi va ko'rish uchun xavfli asoratlarga duch kelgan bemorlar uchun natijalarni yaxshiladi. Zamonaviy vitreoretinal jarrohlik texnologiyalarining asosiy afzalliklaridan biri bu ko'zning orqa qismidagi diabetik lezyonlarni davolashda aniqlikdir. Mikro kesikli vitrektomiya jarrohligi (MIVS) kabi usullar jarrohlarga shishasimon bo'shliq va retinaga minimal travma bilan kirishga imkon beradi, bu esa tezroq tiklanish vaqtini va yaxshi jarrohlik natijalarini beradi. Ushbu aniqlik ko'zning nozik tuzilmalariga murojaat qilish va jarrohlik paytida asoratlar xavfini kamaytirishda juda muhimdir. Zamonaviy vitreoretinal jarrohlik texnologiyalari ko'zning orqa segmentidagi diabetik lezyonlarning yaxshilangan vizualizatsiyasini ta'minlaydi. Optik kogerent tomografiya (OKT) va flüoresan angiografiyasi kabi ilg'or tasvirlash tizimlari jarrohlarga retinal patologiyani to'g'ri tashxislash va baholash imkonini beradi, bu esa diabetik retinopatiya bilan og'rigan bemorlarni davolashni yaxshiroq rejalashtirish va

nazorat qilish imkonini beradi. Bu yaxshilangan vizualizatsiya maqsadli muolajalarni amalga oshirish va bemorning natijalarini maksimal darajada oshirishga yordam beradi. Zamonaviy vitreoretinal jarrohlik texnologiyalari tomonidan taqdim etilgan terapevtik variantlar og'ir diabetik lezyonlarni davolashda bebahodir. Vitrektomiya muolajalaridan shishasimon qon ketishini yoki fibrovaskulyar to'qimalarni olib tashlash, anormal qon tomirlarini davolash uchun endolazer fotokoagulyatsiyasi va makula shishini boshqarish uchun anti-VEGF dori-darmonlarni intravitreal in'ektsiyalarigacha, bu usullar diabetik retinopatiyani davolashda kompleks yondashuvni taklif qiladi. Bir nechta davolash usullarini birlashtirgan holda, jarrohlar aralashuvni har bir bemorning o'ziga xos ehtiyojlariga moslashtirishi mumkin, natijada vizual natijalar va hayot sifati yaxshilanadi. Zamonaviy vitreoretinal jarrohlik texnologiyalari tufayli mumkin bo'lgan minimal invaziv yondashuvlar ko'zning orqa qismidagi og'ir diabetik lezyonlari bo'lgan bemorlarni davolashda muvaffaqiyatga yordam beradi. To'qimalarning shikastlanishini kamaytirish va vizual tiklanishni tezlashtirish orqali ushbu usullar bemorning qulayligini yaxshilaydi va operatsiyadan keyingi davolanishni yaxshilaydi. Bu bemorlarga vizual funktsiyani tezroq tiklashga va minimal buzilishlar bilan kundalik faoliyatini davom ettirishga imkon beradi. Umuman olganda, zamonaviy vitreoretinal jarrohlik texnologiyalaridan foydalanish ko'zning orqa qismidagi og'ir diabetik lezyonlari bo'lgan bemorlarni kompleks davolashda muhim ahamiyatga ega. Ushbu ilg'or texnikalar tomonidan taqdim etilgan aniqlik, vizualizatsiya, terapevtik variantlar va minimal invaziv yondashuvlardan foydalangan holda, oftalmologlar va retinal mutaxassislar bemorlarga eng yuqori standartli yordamni taqdim etishlari va diabetik retinopatiyani davolashda maqbul natijalarga erishishlari mumkin. Ushbu ilg'or texnologiyalarning klinik amaliyotga integratsiyalashuvi ularning ko'rish qobiliyatini saqlab qolish va ushbu ko'rish uchun xavfli holatdan aziyat chekadigan odamlarning hayot sifatini yaxshilashda muhimligini ta'kidlaydi. Ko'zning orqa qismidagi og'ir diabetik lezyonlari bo'lgan bemorlarni davolashda zamonaviy vitreoretinal jarrohlik texnologiyalaridan foydalanishning ahamiyatini oshirib bo'lmaydi. Ushbu ilg'or jarrohlik texnikasi va texnologiyalari diabetik retinopatiya va boshqa murakkab retinal sharoitlarni boshqarishda inqilob qildi va og'ir ko'rish qobiliyatiga ega bemorlar uchun yaxshilangan natijalar va ko'rishni saqlab qolish imkonini berdi. Zamonaviy vitreoretinal jarrohlik texnologiyalari, masalan, mikroinsizyon vitrektomiya jarrohligi (MIVS) ko'zning orqa qismidagi diabetik lezyonlarni aniq va maqsadli davolash imkonini beradi. Ushbu texnologiyalar jarrohlarga shishasimon bo'shliq va ko'zning to'r pardasiga kichikroq kesiklar bilan kirishga imkon beradi, bu esa jarohatlarning kamayishiga, tezroq tiklanishiga va jarrohlik natijalarining yaxshilanishiga olib keladi. Optik kogerent tomografiya (OKT) va flüoresan angiografiya kabi ilg'or tasvirlash tizimlari jarrohlarga diabetik lezyonlarni juda aniqlik bilan tasavvur qilish va baholash imkonini beruvchi retinaning yuqori aniqlikdagi tasvirlarini beradi. Bu yaxshilangan vizualizatsiya aniq tashxis qo'yish, davolashni rejalashtirish va og'ir diabetik retinopatiya bilan og'irgan bemorlarni operatsiyadan keyingi kuzatishda yordam beradi. Zamonaviy vitreoretinal jarrohlik texnologiyalari og'ir diabetik lezyonlari bo'lgan bemorlar uchun bir qator terapevtik variantlarni taklif etadi, shu jumladan shishasimon qon ketishini yoki fibrovaskulyar to'qimalarni olib tashlash

uchun vitrektomiya, anormal qon tomirlarini davolash uchun endolazer fotokoagulyatsiyasi va intravitreal anti-VEGF dorilarini in'ektsiya qilish. makula shishi. Ushbu davolash usullari rivojlangan diabetik retinopatiya bilan og'rigan bemorlarda ko'rishni barqarorlashtirish yoki yaxshilashga yordam beradi. Minimal invaziv vitreoretinal jarrohlik usullari to'qimalarning shikastlanishini minimallashtiradi, asoratlarni xavfini kamaytiradi va ko'zning orqa qismidagi og'ir diabetik lezyonlar uchun operatsiya qilingan bemorlarda vizual tiklanishni tezlashtiradi. Ushbu yondashuvlar operatsiyadan keyingi tezroq davolanishga yordam beradi va tiklanish davrida bemorning qulayligini oshiradi. Zamonaviy vitreoretinal jarrohlik texnologiyalari og'ir diabetik retinopatiya bilan og'rigan bemorlarni parvarish qilish bilan shug'ullanadigan oftalmologlar, retinal mutaxassislar, endokrinologlar va birlamchi tibbiy yordam shifokorlari o'rtasida multidisipliner hamkorlikni osonlashtiradi. Ushbu hamkorlikdagi yondashuv diabet va uning ko'z kasalliklarini kompleks davolashni ta'minlaydi, bu esa davolashning yaxshi natijalariga va uzoq muddatli vizual saqlanishiga olib keladi.

Xulosa: Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, ko'zning orqa qismidagi og'ir diabetik lezyonlari bo'lgan bemorlarni samarali davolashda zamonaviy vitreoretinal jarrohlik texnologiyalaridan foydalanish muhim ahamiyatga ega. Ushbu zamonaviy vositalar jarrohlarga diabetik retinopatiya bilan og'rigan bemorlarga aniq, samarali va individual yordam ko'rsatish imkoniyatini beradi, natijada ushbu ko'rish uchun xavfli holatdan zarar ko'rgan odamlarning ko'rish natijalari va hayot sifatini yaxshilaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Балашевич Л.И. Глазные проявления сахарного диабета. С-Пб. - 2004. - 382 с
2. Федоров С.Н., Метаев С.А. Эффективность метода удаления преретинальных мембран. Офтальмохирургия. Том 3, 1999
3. Сдобникова С.В. Роль удаления заднегидроидной мембраны в трансквитреальной хирургии пролиферативной диабетической ретинопатии. Дисс... канд. мед. наук-М. 1997
4. Тахчиди Х.П. Витреоретинальная хирургия 25 G: возможности и перспективы // Современные технологии лечения витреоретинальной патологии: сборник научных статей по материалам науч.-практич. конф. - М., 2007. - С. 9-16.
5. Шишкин М.М. Передняя пролиферативная витреоретинальная патология (патогенез, лечение, профилактика): Автореф. дис., докт. мед. наук. — С.-Пб., 2000.-51 с.
6. Шишкин, Э.В. Бойко, А.В. Миронов. Щадящий вариант витреоретинальной хирургии при пролиферативной стадии диабетической ретинопатии // Современные технологии лечения витреоретинальной патологии: сборник научных статей по материалам науч.-практич. конф. - М., 2002. - С. 409-412.